

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 617/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Dudíťa a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Prima banka Slovensko, a. s.**, Hodžova 11, Žilina, zastúpenej SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., Štefánikova 8, Bratislava, v mene ktorej koná jej advokát JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M., proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/71/2022 z 31. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 25. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje zrušenie napadnutého rozsudku najvyššieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka vystupovala v konaní vedenom Okresným súdom Piešťany (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 14C/21/2017 v procesnom postavení žalovanej, proti ktorej sa žalobca – Bytové družstvo so sídlom v Trnave domáhal vydania bezdôvodného obohatenia. Rozsudkom sp. zn. 14C/21/2017 z 13. augusta 2020 okresný súd konanie v časti o zaplatenie sumy 346,62 eur s príslušenstvom zastavil (výrok I), sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť sumu 71,74 eur s príslušenstvom (výrok II), žalobu vo zvyšnej časti o zaplatenie sumy 294,50 eur s príslušenstvom zamietol (výrok III), určil, že ustanovenie bodu 5.5 zmluvy o termínovanom úvere č. 06/093/08 zo 16. decembra 2008 (ďalej len „zmluva o úvere“) je neprijateľnou podmienkou a je neplatné (výrok IV), a sťažovateľke priznal

nárok na náhradu trov konania v rozsahu 79,86 % (výrok V). Žalobu žalobca odôvodnil zmenou úrokovej sadzby v dôsledku údajnej zmeny miery rizika klienta, ktorú považoval za rozpornú s právnymi predpismi, v dôsledku čoho sa sťažovateľka bezdôvodne obohatila, pričom ustanovenia zmluvy o úvere podľa názoru žalobcu obsahovali neprijateľné podmienky.

3. Okresný súd v rozsudku z 13. augusta 2020 dospel k záveru, že právny vzťah založený zmluvou o úvere je právnym vzťahom založeným spotrebiteľskou zmluvou, keďže zmluvu uzavrel so sťažovateľkou správca z titulu svojho oprávnenia vyplývajúceho z § 8b ods. 1 prvej vety zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení účinnom do 31. októbra 2018 (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“). Dlžníkmi zo zmluvy o úvere sú jednotliví vlastníci bytov v predmetnom bytovom dome, čo vyplýva aj z § 24a zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Správca pri uzatváraní zmluvy o úvere konal v mene vlastníkov a na ich účet, pričom práva a povinnosti z tejto zmluvy vznikali priamo vlastníkom bytov a nebytových priestorov v bytovom dome. Sťažovateľka ako banka konala pri uzatváraní zmluvy v rámci svojej podnikateľskej činnosti, vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome pri obstarávaní úveru na účely vybudovania plynovej kotolne v bytovom dome v rámci svojej podnikateľskej alebo inej obchodnej činnosti nekonali. To, že za vlastníkov v rámci zákonného splnomocnenia konal správca, ich postavenie nemení, keďže vlastníci sú subjektom základného hmotnoprávneho vzťahu.

4. Rozsudok okresného súdu z 13. augusta 2020 bol v napadnutých výrokoch II, III, IV a V potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 25Co/90/2020 z 24. novembra 2021. V odvolaní vzniesla sťažovateľka námietku porušenia zásady sudcovskej koncentrácie z dôvodu, že okresný súd odmietol prostriedky procesnej obrany, ktoré prezentovala sťažovateľka na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 13. augusta 2020 (prvá námietka), ako aj námietku spochybňujúcu spotrebiteľský charakter sporu (druhá námietka).

5. K prvej námietke krajský súd uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že predmetné konanie sa začalo doručením žaloby 30. júna 2016, odkedy sporové strany zakladali do spisu vyjadrenia a listinné dôkazy, pričom na pojednávaní, ktoré sa uskutočnilo 13. augusta 2020, právny zástupca žalovanej pre prípad, že by čl. 5.5 mal byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou, poukázal na to, že išlo o ustanovenie individuálne dojednané a je potrebné preskúmať samotný kontraktačný proces, a do spisu založil listinné dôkazy. Krajský súd následne akcentoval, že okresný súd na predmetnom pojednávaní uviedol, že sporové strany predniesli nové prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, na ktoré v zmysle § 153 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) neprihliadol. Krajský súd zdôraznil, že sporové strany majú povinnosť predložiť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas, pričom takýto úkon nie je vykonaný včas, ak ho strana sporu mohla vykonať skôr (objektívne hľadisko), ak by konala starostlivo (subjektívne hľadisko). Ďalej konštatoval, že ak neexistujú osobitné dôvody, v zásade platí, že predloženie skutkových tvrdení alebo dôkazných návrhov až na pojednávaní nie je včasné. Oneskorené predloženie prostriedkov procesného útoku alebo procesnej obrany môže súd ospravedlniť na základe objektívnych kritérií (právna zložitosť sporu) alebo subjektívnych kritérií (schopnosť strany rozoznať potrebu tvrdiť určité skutočnosti). Následne krajský súd s poukazom na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-168/05 Elisa Mostaza Claro proti Centro Móvil Milenium

SL konštatoval, že vnútroštátny súd má posudzovať *ex offio* nekalú povahu zmluvnej podmienky a odkázal aj na § 298 CSP a možnosť súdu aj bez návrhu v spotrebiteľskom spore vysloviť, že určitá zmluvná podmienka v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľná. Na podklade uvedeného napokon krajský súd uviedol, že žalobca už v žalobe tvrdil, že zmluvné podmienky v bode 5.5 predstavujú neprijateľné zmluvné podmienky, pričom dôkazné bremeno na preukázanie individuálneho dojednania zmluvnej podmienky zaťažovalo dodávateľa, t. j. sťažovateľku. Pre sťažovateľku ako žalovanú nemohlo byť po oboznámení sa so žalobou zložitú rozpoznať potrebu tvrdiť a preukazovať skutočnosti týkajúce sa individuálneho dojednania zmluvných podmienok, čím nebolo splnené subjektívne kritérium na ospravedlnenie oneskoreného predloženia dôkazov a nemožno hovoriť ani o právnej zložitosti sporu ako o objektívnom kritériu, ktoré by ospravedlňovalo oneskorené predloženie dôkazov. Uvedené platí o to skôr, že pred uplatnením sudcovskej koncentrácie spor prebiehal približne 4 roky.

6. K druhej námietke krajský súd zdôraznil, že predmetom je nárok vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome, ktorých zastupuje v spore správca (pôvodne boli žalobcovia zastúpení Bytovým družstvom so sídlom v Trnave a neskôr sa žalobcom stalo samotné Bytové družstvo so sídlom v Trnave), keďže v spore ide o vydanie bezdôvodného obohatenia na podklade zmluvy o úvere, ktorá bola uzavretá na účely poskytnutia finančných prostriedkov na vybudovanie plynovej kotolne v bytovom dome medzi pôvodným veriteľom Dexia banka Slovensko a. s. (dodávateľ) a vlastními bytov a nebytových priestorov v bytovom dome zastúpenými správcou, ktorí nekonali v rámci predmetu svojej obchodnej, resp. podnikateľskej činnosti. Predmetná zmluva o úvere je preto spotrebiteľskou. Skutočnosť, že za vlastníkov bytov a nebytových priestorov pri kontraktácii zmluvy na základe zákonného zmocnenia konal správca, nič nemení na postavení vlastníkov ako subjektov základného hmotnoprávneho vzťahu. V zmysle § 8b ods. 1 zákona o vlastníctve bytov v znení účinnom od 1. júla 2007 je správca oprávnený konať pri správe domu za vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome pred súdom. Správca teda vystupoval ako priamy zástupca vlastníkov bytov a nebytových priestorov, ktorý konal v ich mene a na ich účet. Obdobne podľa § 9 ods. 7 zákona o vlastníctve bytov s účinnosťou od 1. novembra 2018 správca vo vlastnom mene zastupuje a koná na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v dome pred súdom. Zákonodarca tak zmenil spôsob konania správcu v súdnych sporoch tak, že správca zastupuje a koná vo vlastnom mene na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome pred súdom. Správca tak vlastníkov bytov a nebytových priestorov zastupuje vo vlastnom mene, no na ich účet a je sám sporovou stranou. Správca pred súdom konal a aj naďalej koná vždy na účet vlastníkov bytov a nebytových priestorov (spotrebiteľov). Keďže spor sa týka nárokov vlastníkov bytov a nebytových priestorov vyplývajúcich z úveru na rekonštrukciu bytového domu, úkony správcu v súvislosti s podaním žaloby je možné považovať za konanie pri správe domu (§ 8b ods. 1 zákona o vlastníctve bytov v znení do 31. januára 2010 a § 9 ods. 7 zákona o vlastníctve bytov v aktuálnom znení).

7. V dovolaní sťažovateľka namietla vadu zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP, ktorú videla v nedôvodnej aplikácii sudcovskej koncentrácie konania podľa § 153 ods. 2 CSP. V rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľka označila dve právne otázky, a to 1. či je spor medzi bankou a správcou bytového domu týkajúci sa nárokov vyplývajúcich zo zmluvy o úvere spotrebiteľským sporom podľa § 290 a nasl. CSP a 2. či je zmluva o úvere uzavretá medzi bankou a správcou bytového

domu, ktorý koná v mene vlastníkov bytov pri výkone správy bytového domu, spotrebiteľskou zmluvou. Dovolanie proti rozsudku krajského súdu z 24. novembra 2021 bolo zamietnuté.

8. V kontexte namietanej vady zmätočnosti pre nedostatok odôvodnenia v súvislosti s aplikáciou sudcovskej koncentrácie konania najvyšší súd konštatoval jej nedôvodnosť. Poukázal pritom osobitne na konkrétne časti rozsudku okresného súdu z 13. augusta 2020 (body 34 až 37), ako aj rozsudku krajského súdu z 24. novembra 2021 (body 89 až 104), v ktorých sa vo veci konajúce súdy zaoberali aplikáciou § 153 CSP. Pritom zdôraznil, že oba súdy dospeli k zhodnému záveru o tom, že dôkazné bremeno na preukázanie individuálneho dojednania zmluvnej podmienky zaťažovalo sťažovateľku, táto však dôkazy na preukázanie individuálneho dojednania zmluvnej podmienky predložila neskoro, a preto ich súd nevykonával.

9. Ako nedôvodnú najvyšší súd vyhodnotil aj námietku, že nebol dôvod na aplikáciu sudcovskej koncentrácie konania podľa § 153 ods. 2 CSP. V konkrétnostiach zdôraznil účel sudcovskej koncentrácie konania a zaoberal sa následne podmienkami vyhodnotenia včasnosti procesného úkonu, a to z objektívneho, ako aj zo subjektívneho hľadiska. Napokon akcentovaním, že § 153 ods. 2 a 3 CSP zakotvujú sankciu za to, že strana sporu nesplnila povinnosť uloženú jej v § 153 ods. 1 CSP, uzavrel, že v prejednávanej veci súdy v základnom konaní uplatnili sudcovskú koncentráciu v súlade s § 153 CSP.

10. V rámci dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia sa najvyšší súd v rámci druhej otázky zaoberal postavením správcu tak, ako je zakotvené v § 8b zákona o vlastníctve bytov v znení účinnom od 1. júla 2007, z ktorého vyplýva, že správca vystupuje v pozícii priameho zástupcu vlastníkov a koná v ich mene. Správca síce koná samostatne vo veciach zariadenia záležitostí bytového domu, môže však konať len v mene vlastníkov, čo znamená, že zmluvy uzatvára v mene týchto vlastníkov, nie vo vlastnom mene a nevystupuje ako účastník týchto zmlúv, pretože plnenia zo zmlúv nie sú poskytované správcovi, ale sú realizované v prospech jednotlivých vlastníkov bytov či nebytových priestorov. V prejednávanej veci bola uzavretá zmluva o úvere medzi právnou predchodkyňou sťažovateľky a vlastními bytov v bytovom dome, ktorých menný zoznam tvorí prílohu č. 1 zmluvy. Vlastníci bytov boli zastúpení správcom (žalobca), pričom predmetom zmluvy o úvere bolo poskytnutie finančných prostriedkov na vybudovanie plynovej kotolne v bytovom dome, ide teda o spotrebiteľskú zmluvu.

11. V rámci prvej otázky najvyšší súd zdôraznil, že predmetom konania je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného sťažovateľkou z plnenia z úverovej zmluvy majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy, ktorá obsahuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Ide o nárok vlastníkov bytov, za ktorých koná ich správca ako priamy zástupca (§ 8b zákona o vlastníctve bytov), teda spotrebiteľov, uplatnený proti banke ako právnomu nástupcovi subjektu, ktorý im úver poskytol v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, teda dodávateľovi. Vo veci konajúce súdy preto podľa najvyššieho súdu správne aplikovali § 290 až § 300 CSP.

12. Na podklade už uvedeného preto najvyšší súd uzavrel, že dovolacie otázky spĺňajú kritériá prípustnosti dovolania, pričom súdy nižších inštancií ich právne posúdili správne. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je preto prípustné, no nie dôvodné.

II. Argumentácia sťažovateľky

13. Sťažovateľka argumentuje, že k porušeniu ňou označených práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie došlo z dôvodu arbitrárneho posúdenia námietky nesprávnej aplikácie § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii, ako aj možnosti aplikácie § 290 až § 300 CSP na spory, ktorých účastníkom nie je spotrebiteľ.

14. Sťažovateľka namietala, že zákonom stanovené podmienky na aplikáciu sudcovskej koncentracie konania splnené neboli. Osobitne zdôrazňovala, že v konkrétnom prípade nebolo potrebné vykonanie ďalšieho úkonu súdu ani nariadenie ďalšieho pojednávania, pričom súd ich mohol vykonať ako dôkazy na pojednávaní 13. augusta 2020. Sťažovateľka dôvodí, že pokiaľ žalobca skutkové tvrdenie neprednesie, žalovaný nemá nielen procesnú povinnosť, ale ani možnosť na toto tvrdenie reagovať. Sťažovateľka preto nemala dôvod na túto eventualitu reagovať.

15. Dovolací súd sťažovateľke vyčíta, že včas nereagovala na procesný útok žalobcu ešte pred jeho vznesením žalobcom, pretože žalobca ho mohol realizovať a súd tak mohol konať *ex off*. Dovolací súd pritom nezohľadnil, že *ex off* prieskum neprijateľných zmluvných podmienok patrí do spotrebiteľských sporov vedených v súdnom registri „Csp“. Sťažovateľka takýto postup nemala dôvod očakávať s prihladnutím na zaradenie sporu do registra „C“.

16. Sťažovateľka považuje záver o tom, že mala dôkazy priložiť k vyjadreniu k žalobe za iracionálny. Zvlášť v situácii, keď rozhodnutie o neprijateľnej zmluvnej podmienke nepovažovala za dôvodné, keďže v spore vystupovali dvaja podnikatelia. Nebol preto dôvod až do prednesu žalobcu na pojednávaní 13. augusta 2020 prednášať súdu tvrdenia o individuálnom dojednávaní.

17. Nesprávny je podľa sťažovateľky aj záver, že § 290 a nasl. CSP možno aplikovať aj v spore, v ktorom sú stranami iba dvaja podnikatelia. V konkrétnom prípade dovolací súd dospel k extenzívnemu výkladu § 290 a nasl. CSP, na základe ktorého sa tieto ustanovenia neuplatňujú iba na spotrebiteľov, ktorými sú v zmysle vnútroštátneho práva výlučne fyzické osoby. Správca (ktorý sa v roku 2019 stal žalobcom) je však právnickou osobou – podnikateľom, ktorý pri uzavretí a plnení zmluvy o úvere konal pri výkone svojej podnikateľskej činnosti (§ 8 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov).

18. Súdny dospel k nesprávnemu záveru, že žalovaná mala vedieť (predvídať) o možnosti *ex off* rozhodnúť o neprijateľnosti zmluvnej podmienky podľa § 298 CSP. Pritom celkom zjavne opomenuli, že žalovaná aktívne rozporovala spotrebiteľský prvok v spore pre účasť správcu v kontraktačnom procese, ako aj ako žalobcu neskôr v spore. Aj v nadväznosti na zmenu žalobcu vôbec nepredpokladala, že by mohol súd postupovať podľa § 290 a nasl. CSP. Z definície spotrebiteľského sporu podľa § 290 CSP jednoznačne vyplýva, že nejde o akýkoľvek spor zo spotrebiteľskej zmluvy, ale iba spor, ktorý je vedený medzi dodávateľom a spotrebiteľom. Správcu bytového domu ako stranu sporu však za spotrebiteľa pri výkone správy rozhodne považovať nemožno, osobitne nie v prípade, ak ide o jeho zvýhodnenie nad rámec princípu rovnosti.

19. Nejde teda o spotrebiteľský spor podľa § 290 a nasl. CSP, pretože v ňom nevystupuje spotrebiteľ ako fyzická osoba, ktorá je voči dodávateľovi v slabšom postavení. V spore vystupujú

dva rovnocenné subjekty. Žalovaný ako banka a správca bytového domu ako profesionál, ktorý má v zmysle § 24a zákona o spotrebiteľských úveroch právo uzatvárať v mene a na účet vlastníkov bytov zmluvy o úvere poskytované týmto vlastníkom, vykonávať v ich mene práva a povinnosti a prijímať plnenia.

20. Definíciu spotrebiteľského sporu podľa § 290 CSP nemožno aplikovať na vzťah medzi správcom a bankou ako dvomi profesionálmi. Nesprávny je aj názor, že v spore medzi správcom a bankou možno *ex lege* podľa § 298 CSP určiť neprijateľnosť zmluvných podmienok, keďže takýto postup nie je možný v inom ako spotrebiteľskom spore.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

21. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka porušenia práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím dovolacieho súdu, ktoré je podľa sťažovateľky arbitrárne vo vzťahu k možnosti aplikácie sudcovskej koncentrácie konania, ako aj možnosti zvýhodnenia jednej zo strán sporu aplikáciou § 290 CSP.

22. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

23. Ústavný súd v úvode tejto časti rozhodnutia považuje za žiaduce v rámci formulovania všeobecných východísk, ktoré tvoria ústavnoprávny základ jeho rozhodovania o ústavnej sťažnosti sťažovateľky, zvýrazniť, že jedným z kľúčových princípov základného práva na súdnu ochranu je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09, IV. ÚS 50/2023).

24. Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (m. m. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

25. Ústavný súd aj s poukazom na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej

právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 494/2020, IV. ÚS 120/2023).

26. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 136/05, I. ÚS 88/07).

27. V zmysle už uvedených východísk sa ústavný súd pri posúdení namietaného porušenia práv napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sústredil a zameral na posúdenie otázky, či sa najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľky, ktorú uplatňovala v podanom dovolaní vo vzťahu k dovolacím dôvodom nesprávneho právneho posúdenia veci, ako aj zmätočnosti proti rozhodnutiu odvolacieho súdu v kontexte dvoch zásadných námietok (bod 21 tohto uznesenia), vysporiadal adekvátne a preskúmateľne a či má súdom zvolená interpretácia aplikovaných právnych noriem ústavnoprávne akceptovateľný charakter.

28. Po preskúmaní relevantnej časti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu v kontexte námietky sťažovateľky o arbitrárnosti časti rozhodnutia dovolacieho súdu týkajúcej sa aplikácie sudcovskej koncentrácie konania ústavný súd konštatuje, že argumenty uvádzané sťažovateľkou nie sú spôsobilé viesť k záveru o ústavnej neudržateľnosti rozhodnutia dovolacieho súdu.

29. Otázkou možnosti aplikácie sudcovskej koncentrácie sa zaoberal už krajský súd v rámci námietky, ktorú vzniesla v odvolacom konaní sťažovateľka o nesprávnom procesnom postupe súdu prvej inštancie majúcom za následok porušenie práva na spravodlivý proces (k tomu pozri bod 5 tohto uznesenia). Zdôraznil pritom povinnosť sporových strán predložiť prostriedky procesného útoku a procesnej obrany včas a náležitým spôsobom pritom zohľadnil subjektívne, ako aj objektívne hľadisko pri posúdení včasnosti urobeného úkonu. Krajský súd akcentoval aj to, že oneskorenosť predloženia prostriedkov procesnej obrany môže súd ospravedlniť na základe objektívnych kritérií (právna zložitosť sporu) alebo subjektívnych kritérií (schopnosť strany rozoznať potrebu tvrdiť určité skutočnosti). S prihliadnutím na skutočnosť, že žalobca už v žalobe tvrdil, že zmluvné podmienky v zmluve o úvere sú neprijateľné, čo v konkrétnych okolnostiach veci odôvodňovalo záver o schopnosti sťažovateľky rozpoznať potrebu tvrdiť na preukázanie opaku, že v skutočnosti išlo o individuálne dojednanie zmluvnej podmienky, je záver krajského súdu o nenaplnení subjektívneho kritéria na ospravedlnenie oneskoreného predloženia dôkazov zo strany sťažovateľky dôvodný.

30. Ústavná neudržateľnosť aplikácie sudcovskej koncentrácie sa podľa sťažovateľky koncentruje do skutočnosti, že vo veci konajúci súd mohol vykonať *ex offo* prieskum neprijateľných zmluvných podmienok. S prihliadnutím na už uvedené, predovšetkým akcentovaním skutočnosti, že procesný útok žalobcu sa zameriaval na neprijateľnosť zmluvnej podmienky už v samotnej žalobe (bod 100 rozsudku krajského súdu z 24. novembra 2021), čo odôvodňovalo predloženie procesnej obrany ešte pred pojednávaním na súde, však táto obrana sťažovateľky nemá svoj reálny podklad.

Nepochybne krajský súd poukázal aj na možnosť súdu *ex offio* vykonať prieskum neprijateľných podmienok, no podstatným pre záver o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by mal za následok porušenie práva na spravodlivý súdny proces, bola skutočnosť, že žalobca vzniesol procesný útok o neprijateľnosti podmienky v zmluve o úvere v samotnej žalobe. Odkaz sťažovateľky na skutočnosť zaradenia veci do registra „C“, nie do registra „Csp“ so snahou o ospravedlnenie oneskoreného predloženia dôkazov zo strany sťažovateľky už sám osebe nemôže mať právnu relevanciu. Ako nedôvodná sa javí ústavnému súdu aj argumentácia o tom, že samotná sťažovateľka rozhodnutie o neprijateľnosti zmluvnej podmienky nepovažovala za dôvodné s odkazom na to, že v spore podľa jej názoru vystupovali dvaja podnikatelia. Prostriedkami procesného útoku sa žalovaný snaží v zásade o popretie tvrdení žalobcu ako protistrany (§ 149 CSP), a nie výlučne o prezentovanie svojho vlastného presvedčenia. Aj preto je záver sťažovateľky o tom, že k žalobe nemusela priložiť dôkazy o individuálnom dojednaní zmluvnej podmienky, keďže vychádzala z presvedčenia, že nejde o spotrebiteľský spor, iracionálny, keďže v samotnej žalobe žalobca neprijateľnosť zmluvnej podmienky nepochybne vzniesol.

31. Prihliadajúc na podstatné časti rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 5 tohto uznesenia), v ktorom krajský súd vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody vedúce k záveru o tom, že v prípade sťažovateľky v súvislosti s aplikáciou sudcovskej koncentrácie konania k porušeniu práva na spravodlivý proces nesprávnym procesným postupom nejde, je ústavný súd toho názoru, že najvyšším súdom zvolené premisy pri posúdení dovolacieho dôvodu zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj závery z nich vyplývajúce o nedôvodnosti namietanej vady zmätočnosti zodpovedajú zákonnému a ústavnému rámcu upravujúcemu dovolacie konanie. Námietka arbitrárnosti rozhodnutia dovolacieho súdu v kontexte namietanej vady zmätočnosti v súvislosti s aplikáciou sudcovskej koncentrácie konania je preto nedôvodná.

32. Sťažovateľka druhou námietkou v podstate atakuje aplikáciu § 290 a nasl. CSP v prejednávanej veci, keď v zásade namieta právne posúdenie, že v konkrétnych okolnostiach veci ide o spotrebiteľský spor, a to akcentovaním účasti správcu v kontraktačnom procese, ako aj ako žalobcu neskôr v spore.

33. Ani túto námietku nepovažuje ústavný súd za dôvodnú. Záver najvyššieho súdu k prípustnosti sťažovateľkou nastolených otázok týkajúcich sa spotrebiteľského charakteru sporu, resp. spotrebiteľskej zmluvy (bod 7 tohto uznesenia) a správnosti ich právneho posúdenia súdmi nižších inštancií je podľa ústavného súdu odôvodnený ústavne akceptovateľným spôsobom. Najvyšší súd pritom vychádzal z logických premís podporených predmetom konania, ktorým v konkrétnych okolnostiach veci bolo vydanie bezdôvodného obohatenia získaného žalovanou z plnenia z úverovej zmluvy majúcej charakter spotrebiteľskej zmluvy, a to poukazom na existenciu hmotnoprávneho nároku vlastníkov bytov a nebytových priestorov v bytovom dome ako subjektu základného hmotnoprávneho vzťahu zastúpeného správcom ako priamym zástupcom s náležitým akcentovaním ustanovenia zákona o vlastníctve bytov, podľa ktorého správca vystupuje v pozícii priameho zástupcu vlastníkov a koná v ich mene. Rovnako správca nevystupuje pri uzatváraní zmlúv ako ich účastník, pretože plnenia zo zmlúv nie sú poskytované správcovi, a teda realizované v jeho prospech, ale v prospech jednotlivých vlastníkov bytov a nebytových priestorov. Práva a povinnosti zo zmluvy o úvere vyplývajú priamo vlastníkom v bytovom dome.

34. Vzhľadom na už uvedené zistenia ústavný súd konštatuje, že pri preskúmaní napadnutého rozsudku najvyššieho súdu nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup dovolacieho súdu. Z podstatných častí odôvodnenia obsiahnutého v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

35. Ak najvyšší súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľky je potrebné zamietnuť, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru, a tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný či arbitrárny, je zjavné, že absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a právami sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby do napadnutého rozsudku najvyššieho súdu zasahoval, preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

36. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svoje opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu